

KARSZT ÉS BARLANG

KIADJA:

A MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ BIZOTTSÁG
BUDAPEST, 1965. II. FÉLÉV

DR. SZABÓ PÁL ZOLTÁN EMLÉKEZETE

Társulatunk társelnöke, dr. Szabó Pál Zoltán 1965. július 24-én, életének 64. évében, hosszú szenvedés után elhunyt.

A gyászjelentés komor sorai mély megrendülést keltettek mindenkiben, aki ismerte a Dunántúl e tudós közéleti személyiségét. Ismerőinek és tisztelőinek száma felmérhetetlen, hisz nemcsak a tudományos körök hazai és külföldi nagyjai áldoztak elismeréssel munkásságának, de mint Baranya megye országgyűlési képviselőjét is közszeretettel övezte.

A végtelen tudománysozomjánál csak szerénysége és közvetlensége volt nagyobb. Életeleme a munka volt, melytől súlyos betegsége sem tudta egészen elvonni.

A tudományos kutatómunkát Szabó Pál Zoltán fiatalon kezdte. Egyetemi tanulmányait Budapesten és Pécsen Cholnoky Jenő és Prinz Gyula tanítványaként végezte. Már az alapvizsga eredménye alapján tanársegédi megbízást kapott a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészeti Karának földrajzi tanszékén. Tanári oklevelét 1923-ban, a doktori címet 1925-ben „summa cum laude” fokozattal szerezte meg. Alig 25 éves korában félévig Zürichben tanult és dolgozott a híres Albert Heim geológus és Fritz Machatschek geográfus professzorral. Tudományos munkássága alapján 1932-ben egyetemi magántanár, 1952-ben pedig a földrajzi tudományok kandidátusa lett.

Tudományos érdeklődésében nagy szerepet játszott szülőföldjének szeretete. Így Pécs, a Mecsek és környékének vizsgálata jelentette munkásságának gerincét, melynek súlypontja a karszt kutatása volt.

1943-ban kezdte megszervezni a Dunántúli Tudományos Intézetet, mely 1954. óta a Magyar Tudományos Akadémia irányítása alatt működik. Mint az intézet igazgatója, egyre inkább az állandó vízhiánnyal küzdő város vízgondjainak enyhítésén fáradozott. Kutatómunkáját dokumentálják a publikált dolgozatokon kívül a főleg vízellátással kapcsolatos szakvélemények is.

Dr. Szabó Pál Zoltán karszthidrológiai és karsztmorfológiai munkássága nemcsak a Mecsek területére terjed. A Bakony-hegységi öskarszt genetikai problémáit is sikerrel vizsgálta, majd 1954-ben Csehszlovákiában, 1956-ban a cseh karsztokon és az osztrák Mészkö-Alpokban, 1957-ben Albániában, 1959-ben a Szovjetunióban tett tanulmányutat.

Értékes és nemcsak hazai, de külföldi viszonylatban is figyelemreméltó eredményeiről számos külföldi kongresszuson számolt be. Berlinben a Humboldt ünnepségeken, Opavában a földrajzi kongresszuson vett részt. 1961-ben a III. Nemzetközi Szeleológiai Kongresszuson Bécsben, 1963-ban pedig az International Geographical Union Karsztbizottságának szimpóziumán Stuttgartban, majd a Nemzetközi Szeleológiai Szimpóziumon Athénben volt jelen, ill. tartott előadásokat.

1964-ben betegsége akadályozta meg abban, hogy a Nemzetközi Földrajzi Unió Karsztbizottságában tervezett előadását megtartsa, és halott volt már, amikor a IV. Nemzetközi Szeleológiai Kongresszuson dolgozatát felolvasták.

Tudományos és társadalmi munkássága széleskörű elismerést váltott ki. 1955-ben a Magyar Népköztársaság a Munka Érdemrenddel tüntette ki. Számos egyéb kitüntetésén kívül megemlíthetjük, hogy munkájának elismeréséért a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1964-ben a Kadic Ottokár éremmel tüntette ki.

Dr. Szabó Pál Zoltán a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat társelnöke volt. Ezenkívül elnöke a Magyar Földrajzi Társaságnak, társelnöke a Magyar Hidrológiai Társaság pécsi csoportjának, valamint a MTESz Pécs baranyamegyei csoportjának. Tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia Földrajzi Bizottságának, a Magyarhoni Földtani Társulat országos választmányának, a Geofizikusok Egyesületének, a Földrajzi Tudományos Kutatócsoport Tudományos Tanácsának, a Természettudományi Közlöny szerkesztő bizottságának, a Földrajzi Értesítő, a Földrajzi Közlemények és a Pécsi Műszaki Szemle szerkesztő bizottságának. Elnöke volt a Tudományos Minősítő Bizottság Földrajzi Szakbizottságának és elnökségi tagja a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat országos választmányának.

Munkásságát a nemzetközi tudományos életben is nagyrabecsülték. Tagja volt az Interparlamentáris Unió magyar csoportjának, a Nemzetközi Földrajzi Unió magyarországi bizottságának. Levelező tagja volt az amerikai National Speleological Society-nak.

Dr. Szabó Pál Zoltán személyében a magyar földrajztudomány egyik legnagyobb karsztkutatóját veszítette el, aki munkásságával véglegesen beírta nevét a karsztmorfológia legeredményesebb művelői közé.

Rónaki László

Gedenken uns Dr. Pál Zoltán Szabó

Dr. Pál Zoltán Szabó, der auch im Ausland gut bekannte Mitvorsitzende der Ungarischen Gesellschaft für Karst- und Höhlenforschung ist im 64. Jahre seines Lebens, am 24. Juli 1965, nach langem Leiden gestorben.

Dr. Pál Zoltán Szabó war es, der das Transdanubische Wissenschaftliche Forschungsinstitut organisierte, dessen er Direktor seit 1954 war. Im Zentrum seiner wissenschaftlichen Tätigkeit stand die Erforschung seiner Geburtsstätte, des Mecsekgebirges, und insbesondere der im Raume des Mecsekgebirges vorhandenen Karstgebiete. Doch waren seine karsthydrologischen und karstmorphologischen Forschungen nicht allein auf den Raum des Mecsekgebirges beschränkt. Erfolgreich hat er auch die Paläokarst-Vorkommen des Bakonygebirges untersucht, so dass P. Z. Szabó als Begründer und richtiger Meister der ungarischen Paläokarstforschung anzusehen ist. Seine Vorträge und Veröffentlichungen haben auch in internationalen Kreisen grosse Aufmerksamkeit erweckt und aufrichtige Anerkennung gefunden.

In Dr. Pál Zoltán Szabós Person hat die Karst- und Höhlenforschung Ungarns einen der grössten Karstwissenschaftler verloren.

Воспоминание о Д-ре Пале Зольтане Сабо

24 июля 1965 г. в 64-ом году своей жизни скончался Д-р Пал Зольтан Сабо, сопредседатель Венгерского общества по исследованию карстов и пещер, пользовавшийся широкой известностью и за границей.

Д-р П. З. Сабо организовал Задунайский научно-исследовательский институт, у которого он был директором с 1954 г. Ядро его научной деятельности составляло исследование гор Мечек, в частности карстовых районов. Однако, направленные на познание гидрологии и морфологии карстов исследования П. З. Сабо ограничивались не только горами Мечек. Он успешно изучал также палеокарсты гор Баконь, так что его можно считать основоположником и настоящим мастером изучения палеокарстов в Венгрии. Доклады и публикации П. З. Сабо заслужили и на международной арене широкую известность и искреннее признание.

В лице Д-ра Пала Зольтана Сабо венгерское карсто- и пещеробедение потеряло одного из крупнейших знатоков карста.